

Visnyk of Dnipro University. Ser. World Economy and International Economic Relations

Visnyk Dniprovskogo Universytetu. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'

Вестник Днепропетровского университета. Сер. Мировое хозяйство и международные экономические отношения

Visn. Dnipro. Univer. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'. 2018, 10 (26), S. 76–85

doi 10.15421/181807

ISSN 2617-7722 (print)

www.dnu-wej.dp.ua

УДК 334.72

JEL: F12; F14; F42; F55.

Article info

Received

27.10.2017

Received in revised form

22.11.2017

Accepted

19.12.2017

O. V. Pyroh, M. I. Tomych*

FOREIGN ECONOMIC ASPECTS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE

The article investigates the foreign trade of goods and services of Ukraine with the countries of the European Union in the context of public-private partnership as one of the most perspective tools for solving urgent problems between the public and private sectors in the various economic activities of the national economy, especially in international cooperation with other countries.

The study was conducted with the aim of analyzing Ukraine's foreign economic activity with EU countries (export-import of goods), cooperation with foreign countries and identifying promising directions for future international cooperation on the basis of public-private partnership. To achieve the set goals, the article analyzes foreign trade for the period of 2013-2016 for the main categories of goods that export and import Ukraine with EU partner countries (EU-28) for the development of international cooperation in the field of public-private partnership for using such methods: grouping, analysis, synthesis and statistical analysis.

In order to identify promising directions of international cooperation of Ukraine in the context of public-private partnership, analysis of foreign trade in goods and services provided for the identification of "strong and weak" sides of foreign economic activity. According to the results of the analysis of export and import of goods and services from Ukraine to the EU, the article identifies "strong sides" – the goods that are most exported from Ukraine, and "weaknesses" – goods imported into Ukraine.

Having analyzed the foreign trade of Ukraine, it was established that commodities prevail in the general structure of foreign trade (export and import of goods and services) of Ukraine. Therefore, the priority direction of research for public-private partnership at the international level is determined by foreign economic activity of goods.

Having analyzed the export and import of goods both by volume and structure, and by countries, it was determined that the main partners of Ukraine are Poland, Germany and Italy, as countries in which Ukraine exports its products, and countries that import their goods to Ukraine. Therefore, the article recommends cooperation, namely public-private partnership at the international level with these EU countries.

As a result of the study of the leading exporting countries and importing countries identified by the "strong and weak" sides, the article elaborates promising directions of the international public-private partnership of Ukraine with the EU countries, for which it is recommended: to provide a way out of the "unstable" state for the purpose of recommending a country with a stable and strong economy; to base examples of successful implementation of PPP projects and use the experience of foreign countries in managing small projects of this type with private partners, etc.

Keywords: public-private partnership, foreign trade in goods and services, export of goods, import of goods.

O. V. Пирог, М. І. Томич

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

У статті представлені результати дослідження зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами Європейського Союзу в контексті державно-приватного партнерства. Проаналізовано зовнішню торгівлю за основними категоріями товарів, які експортують та імпортує Україна з країнами-партнерами для розвитку міжнародної співпраці у сфері державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, зовнішня торгівля товарами та послугами, експорт товарів, імпорт товарів.

* Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна;

E-mail: Olha.V.Pyroh@lpnu.ua, mariana.i.tomych@lpnu.ua

О. В. Пирог, М. И. Томич

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАИНЕ

В статье представлены результаты исследования внешней торговли товарами и услугами Украины со странами Европейского Союза в контексте государственно-частного партнерства. Проанализированы внешняя торговля по основным категориям товаров, которые экспортирует и импортирует Украина со странами-партнерами для развития международного сотрудничества в сфере государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, внешняя торговля товарами и услугами, экспорт товаров, импорт товаров.

Постановка проблеми

Державно-приватне партнерство (ДПП) є одним з найбільш перспективних інструментів вирішення нагальних проблем між державним та приватним секторами у різних видах економічної діяльності національної економіки, особливо у міжнародній співпраці з іншими країнами. У сучасних умовах активізувався розвиток державно-приватного партнерства, разом з тим, механізми його організації та функціонування є надзвичайно різноманітними, що ставить завдання глибокого і всебічного теоретико-методологічного осмислення та побудови ефективних відносин держави та бізнесу на міжнародному рівні. Отже, актуальність досліджень, спрямованих на удосконалення процесів інтеграції суб'єктів господарювання різних форм власності з використанням державно-приватного партнерства як ефективної організаційної форми взаємодії, є важливим науковим завданням.

Національний досвід використання механізмів ДПП є на сьогодні дуже обмеженим, а наявні практики дуже успішними назвати важко (Competitive Ukraine). ДПП в Україні та у зовнішньоекономічній діяльності є «незамінним механізмом», який спонукає та активізує розвиток як інвестиційної, так і інноваційної діяльності, що у свою чергу сприяє вирішенню важливих питань щодо структурної перебудови національної економіки. Отже, особливої уваги потребує співпраця України із зарубіжними країнами, особливо з країнами Європейського Союзу, а саме аналіз експорту-імпорту товарів для подальшої співпраці країни та партнерів з обох сторін призвів до укладання договорів про державно-приватне партнерство, що сприятиме економічному піднесенню України на вищій рівень економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

За останні роки велика увага приділяється ДПП, як в українській, так і в зарубіжній літературі. Питанням щодо розвитку ДПП, впровадження та реалізації проектів ДПП приділяють уваги багато науковців. Успішність даних проектів, складнощі з якими прийшлося відчувати, ризики при реалізації проектів у світовій практиці досліджено у працях таких вчених як: І. В. Маркова, О. М. Лук'янова, В. А. Волохов (Markova et al., 2013), С. М. Павлюк (Pavljuk et al., 2010), О. М. Полякова (Poljakova, 2014), Л. Л. Гриценко (Grycenko, 2015), Т. Л. Тенг, Й. Ф. Юан, К. М. Лі (Teng et al., 2015; Teng et al., 2014), К. Верхоест, О. Х. Петерсен, В. Шерпер, Р. М. Соесіпто (Verhoest et al., 2015) та інших.

Визначення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Науковцями зроблено чималий внесок у розвиток ДПП як в Україні, так і за її межами, проаналізовано його особливості, визначено сутність ДПП в Україні та у зовнішньоекономічній діяльності, особливості реалізації проектів ДПП та їх проблематику, з якою стикаються у світовій практиці. Проте залишаються невирішеними питання щодо міжнародної співпраці та реалізації міжнародних проектів державно-приватного партнерства за участі України.

Формулювання мети

Мета статті полягала у тому, щоб проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність України з країнами ЄС (експорт-імпорт товарів), дослідити співпрацю з зарубіжними країнами та виявити перспективи щодо майбутньої міжнародної співпраці на основі державно-приватного партнерства.

У процесі дослідження були застосовані такі методи: групування, аналізування, синтезу та статистичний аналіз.

Виклад основного матеріалу

У багатьох державах досить часто виникає потреба у залученні приватних інвестицій з метою розвитку певних об'єктів, що мають соціально-економічне значення. Така необхідність виникає за відсутності необхідних фінансових ресурсів у держави

для підтримки або вдосконалення споруд та інших об'єктів, що знаходяться у власності держави. Тому постає потреба створення певної форми взаємодії держави та бізнесу з метою ефективного управління державною власністю, однією з таких форм є державно-приватне партнерство (Sidunjak et al., 2015).

У науковій літературі існує багато визначень державно-приватного партнерства, які розглядають різні сторони даного явища. Наприклад, В. Варнавський (Varnavskij, 2005) зазначає, що державно-приватне партнерство – це інституціональний і організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проектів у широкому спектрі сфер діяльності.

Щодо державно-приватного партнерства у зовнішньоекономічній діяльності (ДПП у ЗЕД), то за результатами власних досліджень можна стверджувати, що ДПП у ЗЕД – це взаємодія держави та бізнесових структур – суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності (також суб'єктів господарської діяльності України із іноземними державами), що є однією з умов для залучення необхідних інвестицій, підвищення інноваційної активності економіки, розвитку економічної та соціальної інфраструктури, вирішення економічних та соціальних проблем тощо (Pyrog et al., 2016).

Внаслідок постійного дефіциту коштів бюджетів усіх рівнів на виконання завдань соціально-економічного розвитку та з огляду на наслідки недавніх кризових явищ, постає нагальна потреба в запровадженні державно-приватного партнерства та відповідно делегуванні органам місцевої й регіональної влади повноважень щодо впровадження його механізмів. Це обумовлює необхідність визначення ступеня втручання держави у функціонування ринків з метою забезпечення їх конкурентоспроможності. Національна економіка потребує переходу до концепції фінансування інвестиційних проектів, що мають велике соціально-економічне значення (Cabinet of Ministers of Ukraine).

Державно-приватне управління є поширеним явищем у світовій практиці господарювання та вважається більш ефективним, ніж суто державне, приклади чого можна знайти у багатьох країнах.

У розвинених країнах світу механізм ДПП використовується у проектах щодо побудови нових об'єктів виробництва, розбудови інфраструктури (дорожньо-транспортної, комунікаційної, інформаційної тощо), під час геологічної розвідки родовищ та у процесі видобутку корисних копалин, а також при вирішенні питань енергозбереження, управління нерухомістю, модернізації об'єктів житлово-комунального господарства, утилізації відходів виробництва і споживання, наданні якісних послуг з охорони здоров'я, очищення води та в процесі розвитку туризму.

У переважній більшості країн, які мають позитивний досвід реалізації проектів на умовах ДПП, однією з визначальних ознак державно-приватного партнерства є те, що зазначений механізм застосовується з метою реалізації масштабних, національних або міжнародних, суспільно значущих проектів. Світовий досвід переконує, що взаємодія між державою та приватним бізнесом має найбільший ефект передусім в інфраструктурних галузях, де історично склалися передумови, потреба та можливості для такої співпраці при реалізації масштабних соціально-економічних завдань.

За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади (Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine), ДПП в Україні характеризується такою динамікою:

- на 1.01.2017 р. на засадах ДПП реалізувалося 186 договорів, з яких укладено 154 договорів концесії, 32 договори про спільну діяльність, 1 договір ДПП;
- на 1.01.2018 р. на засадах ДПП на підконтрольній Україні території було укладено 191 договір, з яких реалізуються 182: 157 договорів концесії, 24 договори про спільну діяльність, один договір державно-приватного

партнерства; а 9 договорів не реалізуються: 4 договори – закінчено термін дії, 3 договори – розірвано, 2 договори – призупинено.

Зазначені договори реалізуються в таких сферах господарської діяльності України:

- оброблення відходів – 116 договорів (64,7 % від загальної кількості);
- збір, очищення та розподілення води – 39 договорів (21,4 % від загальної кількості);
- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури – 7 договорів (3,9 % від загальної кількості);
- виробництво, транспортування і постачання тепла – 10 договорів (5,5 % від загальної кількості);
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії – 2 договори (1,1 % від загальної кількості);
- управління нерухомістю – 2 договори (1,1 % від загальної кількості);
- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування – 1 договір (0,6 % від загальної кількості);
- інше – 3 договори (1,7 % від загальної кількості) (Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine).

Для виявлення перспективних напрямків міжнародної співпраці в ДПП доцільно дослідити та виявити «сильні та слабкі» сторони зовнішньоекономічної діяльності, тобто проаналізувати торгівлю товарами, які країна експортує у зарубіжні країни та імпортує в Україну. Зовнішньоекономічну діяльність України було проаналізовано за даними щодо торговельно-економічного співробітництва України з Європейським Союзом (ЄС-28) за період 2013-2016 рр. За результатами аналізу експорту та імпорту товарів і послуг України з ЄС можна визначити «сильні сторони» – товари, які найбільше експортуються з України, та «слабкі сторони» – товари, що імпортуються в Україну, й визначити країн-експортерів та країн-імпортерів; а також виявити перспективні напрями міжнародного державно-приватного партнерства України з країнами ЄС.

Торговельно-економічне співробітництво України з ЄС-28 за 2013-2016 рр. представлено у табл. 1.

На підставі аналізу даних щодо зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами ЄС у 2013-2016 рр. (табл. 1) можна зробити наступні висновки. У аналізованому періоді Європейський Союз продовжував зміцнювати свої позиції як ключового торговельного партнера України [11]. Проте ЗТО України з країнами ЄС скоротилась протягом 2013-2016 рр. на 30,9 % (з 52212,8 млн дол. США у 2013 р. до 36063,6 млн дол. США у 2016 р.). У структурі зовнішньої торгівлі переважають товари (79,9 % від загального обсягу ЗТО), тоді як частка послуг становить лише 20,1 %.

За період 2013-2016 рр. відбулися певні зміни у структурі зовнішньої торгівлі України:

- зростання питомої ваги зовнішньої торгівлі з ЄС на 7,5 % у загальному обсязі ЗТО, що відбулося за рахунок зменшення обсягів експорту та імпорту товарів та послуг до усіх країн світу;
- зростання питомої ваги експорту до країн ЄС на 8,7 % у загальному обсязі ЗТО, що пояснюється лише зменшенням обсягу експорту України до країн світу на 21,3 % (4452,9 млн дол. США);
- зростання питомої ваги імпорту до країн ЄС на 6,9 % у загальному обсязі ЗТО, яке є наслідком зменшення обсягу імпорту України на 37,4 % (11696,1 млн дол. США).

Таблиця 1. Зовнішня торгівля товарами та послугами України з країнами ЄС-28 у 2013-2016 рр.¹

Показники	Абсолютні показники за роками				Відхилення за роками					
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2014/2013 рр.		2015/2014 рр.		2016/2015 рр.	
					млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%
ЗТО всього по Україні, млн дол. США	162063,7	126224,3	90903,1	90806	-35839,4	77,9	-35321,2	72,0	-97,1	99,9
ЗТО з ЄС, млн дол. США	52212,8	45212,4	34023,4	36063,6	-7000,4	86,6	-11189	75,3	2040,2	106,0
Питома вага у загальному обсязі, у %	32,2	35,8	37,4	39,7	-	-	-	-	-	-
Експорт всього з України, млн дол. США	77553,9	65422,5	47863,7	46229,7	-12131,4	84,4	-17558,8	73,2	-1634	96,6
Експорт до ЄС, млн дол. США	20954,3	20994,5	15943,1	16501,2	40,2	100,2	-5051,4	75,9	558,1	103,5
Питома вага у загальному обсязі, у %	27,0	32,1	33,3	35,7	-	-	-	-	-	-
Імпорт всього до України, млн дол. США	84509,8	60801,8	43039,4	44576,3	-23708	71,9	-17762,4	70,8	1536,9	103,6
Імпорт з ЄС	31258,5	24217,9	18080,3	19562,4	-7040,6	77,5	-6137,6	74,7	1482,1	108,2
Питома вага у загальному обсязі, у %	37,0	39,8	42,0	43,9	-	-	-	-	-	-
Сальдо всього по Україні, млн дол. США	-6955,9	4620,7	4824,3	1653,4	11576,6	-	203,6	-	-3170,9	-
Сальдо з ЄС, млн дол. США	-10304,2	-3223,4	-2137,2	-3061,2	7080,8	-	1086,2	-	-924	-

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Примітка: складено та розраховано авторами за даними Державної служби статистики України (State statistics services of Ukraine, Delegation of the European Union to Ukraine).

Загалом сальдо зовнішньої торгівлі Україні залишається додатнім і становить 1653,4 млн дол. США. Проте у досліджуваному періоді відбулось зменшення загального обсягу експорту до країн ЄС на 40,4 % (на 31324,2 млн дол. США) та зменшення імпорту на 47,3 % (на 39933,5 млн дол. США). Як наслідок, сальдо з країнами ЄС від'ємне і становить 3061,2 млн дол. США.

Проте відзначимо і позитивні тенденції. У 2016 р. можна спостерігати зростання показників експорту та імпорту в порівнянні з 2015 р.: експорт товарів та послуг до ЄС у порівнянні із 2015 р. становить 103,5 %, а імпорт – 108,2 %.

Враховуючи те, що у загальній структурі та обсязі зовнішньої торгівлі (експорту та імпорту) товарами та послугами України переважають товари, то пріоритетним напрямком дослідження для державно-приватного партнерства на міжнародному рівні вважаємо зовнішньоекономічну діяльність товарами. Отже, у подальшому дослідженні розглядається та аналізується лише зовнішня торгівля товарами.

Торговельні партнери України з ЄС – країни-експортери та країни-імпортери товарів – представлені у табл. 2 та 3 відповідно.

Проаналізувавши дані табл. 2, можна стверджувати, що основними партнерами України у ЄС за експортом товарів є такі країни: Польща (16,3 % від загального обсягу), Італія (14,3 %), Німеччина (10,5 %), Угорщина (7,8 %), Іспанія (7,4 %), Нідерланди (7,4 %) та Румунія (5,3 %). Тоді як національні ринки таких країн, як Швеція, Хорватія, Фінляндія, Словенія, Люксембург, Мальта, Кіпр, Ірландія та Естонія ще є недоступними для товарів з України, тобто питома вага експорту товарів до яких не перевищує 1 %.

Таблиця 2. Експорт товарів України з країнами ЄС-28 у 2013-2016 рр.¹

Країни	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.	
	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу
Австрія	554,6	3,3	530,9	3,1	347,2	2,7	361,3	2,7
Бельгія	401,9	2,4	425,2	2,5	296,8	2,3	251,5	1,9
Болгарія	591,3	3,5	550,6	3,2	419,5	3,2	418,2	3,1
Велика Британія	547,2	3,3	589,2	3,5	367,9	2,8	317,8	2,4
Греція	227,9	1,4	201,2	1,2	153,8	1,2	159,1	1,2
Данія	163,9	1	125,8	0,7	144,7	1,1	155,5	1,2
Естонія	103,2	0,6	82,3	0,5	66,2	0,5	98	0,7
Ірландія	120,8	0,7	69,5	0,4	59,2	0,5	45,5	0,3
Іспанія	987,7	5,9	1166,6	6,9	1043,6	8	1004,5	7,4
Італія	2357,6	14,1	2468,3	14,5	1979,8	15,2	1929,6	14,3
Кіпр	161,6	1	283,7	1,7	61,5	0,5	53,5	0,4
Латвія	182,6	1,1	226,2	1,3	150,3	1,2	138,2	1
Литва	324,8	1,9	362,1	2,1	236,3	1,8	258,2	1,9
Люксембург	4,6	0	16,2	0,1	5,9	0	5,1	0
Мальта	6,3	0	1,6	0	12,2	0,1	7,7	0,1
Нідерланди	1041,3	6	1106,1	6,5	905,7	7	995,3	7,4
Німеччина	1603,8	9,6	1590,6	9,4	1328,7	10,2	1423,7	10,5
Польща	2547,8	15,2	2644,7	15,6	1977,3	15,2	2200	16,3
Португалія	267,2	1,6	310,3	1,8	320,5	2,5	228,1	1,7
Румунія	558,2	3,3	584,1	3,4	569,9	4,4	717	5,3
Словаччина	752,7	4,5	670,2	3,9	468,5	3,6	471,4	3,5
Словенія	12,9	0,1	16	0,1	16,3	0,1	16,8	0,1
Угорщина	1557	9,3	1509,9	8,9	909,7	7	1053,1	7,8
Фінляндія	60,8	0,4	62,2	0,4	48	0,4	62,4	0,5
Франція	690,5	4,1	532,7	3,1	497,9	3,8	453,7	3,4
Хорватія	43,3	0,3	39,2	0,2	26,1	0,2	39,1	0,3
Чехія	823,7	4,9	772,5	4,5	541	4,2	560,8	4,2
Швеція	63,5	0,4	65,1	0,4	60,6	0,5	71,3	0,5
Усього за країнами ЄС	16758,6	100,0	17002,9	100,0	13015,2	100,0	13496,3	100,0

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено та розраховано авторами за даними Державної служби статистики України (State statistics services of Ukraine).

Таблиця 3. Імпорт товарів в Україну з країн ЄС-28 у 2013-2016 рр.¹

Країни	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.	
	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу
Австрія	968,6	3,6	606,3	2,9	369,6	2,4	465,1	2,7
Бельгія	693	2,6	553,4	2,6	366,8	2,4	450,2	2,6
Болгарія	301	1,1	238,4	1,1	253,1	1,7	172,9	1
Велика Британія	1132,4	4,2	692	3,3	570,1	3,7	709,3	4,1
Греція	277,5	1	308,5	1,5	238,6	1,6	233,6	1,4
Данія	313,9	1,2	234,9	1,1	147,6	1	184,2	1,1
Естонія	93,2	0,3	77,3	0,4	77,5	0,5	66,6	0,4
Ірландія	191,5	0,7	134	0,6	75,4	0,5	84,7	0,5
Іспанія	863,5	3,2	607,6	2,9	440,8	2,9	500,9	2,9
Італія	2086,7	7,7	1509	7,2	976,3	6,4	1358,2	7,9
Кіпр	70,3	0,3	50,3	0,2	16,9	0,1	22,1	0,1
Латвія	104,2	0,4	89,7	0,4	87,1	0,6	112,5	0,7
Литва	966,7	3,6	1032,2	4,9	552,6	3,6	492,5	2,9

Закінчення табл. 3

Країни	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.	
	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до загального обсягу
Люксембург	25,5	0,1	30,3	0,1	57,7	0,4	61,5	0,4
Мальта	10,9	0	10,9	0,1	16,4	0,1	11,5	0,1
Нідерланди	1062,3	3,9	763,9	3,6	452,6	3	546,8	3,2
Німеччина	6772,8	25	5361,5	25,4	3975,6	25,9	4318,4	25,2
Польща	4074,2	15,1	3070,8	14,6	2324	15,2	2693,3	15,7
Португалія	75,7	0,3	60,5	0,3	45,2	0,3	50,6	0,3
Румунія	897,2	3,3	847,7	4	318,2	2,1	380,7	2,2
Словаччина	663,8	2,5	426,9	2	346,3	2,3	434,9	2,5
Словенія	287,5	1,1	203,6	1	128,9	0,8	137,3	0,8
Угорщина	1400,6	5,2	1464	6,9	1608,5	10,5	802	4,7
Фінляндія	466,7	1,7	319,2	1,5	223	1,5	216,8	1,3
Франція	1729,9	6,4	1269,2	6	892,8	5,8	1530,5	8,9
Хорватія	36,3	0,1	47,8	0,2	15,1	0,1	29,7	0,2
Чехія	999,4	3,7	687,9	3,3	479,7	3,1	654,8	3,8
Швеція	481,3	1,8	371,4	1,8	273,5	1,8	419	2,4
Усього за країнами ЄС	27046,5	100,0	21069,1	100,0	15330,2	100,0	17140,8	100,0

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено та розраховано авторами за даними Державної служби статистики України (State statistics services of Ukraine).

За результатами дослідження імпорту товарів (табл. 3) основними партнерами за імпортом товарів в Україну з ЄС є такі країни: Німеччина (25,2 %), Польща (15,7 %), Франція (8,9 %) та Італія (7,9 %). Україна імпортує товарів менше за 1 % від загального обсягу з таких країн, як Хорватія, Португалія, Мальта, Люксембург, Кіпр, Латвія, Ірландія та Естонія.

Щодо груп товарів, які експортуються або імпортуються між Україною та ЄС за період 2013-2016 рр., їх структура в експорті та імпорті наведено у табл. 4.

Проаналізувавши експорт товарів у розрізі основних категорій за період 2013-2016 рр., була виявлена негативна тенденція спадання суми експорту на 41,6 %: з 62,3 млрд дол. США у 2013 р. до 36,4 млрд дол. США у 2016 р. Спаду ЗТО України з ЄС сприяла нестабільна політична ситуація в Україні, яка почалася наприкінці 2013 р. та бойові дії, які були на сході України та тривають і до сьогодні.

Дослідивши групи товарів, можна стверджувати, що основними категоріями товарів, які експортувалися з України в країни ЄС протягом 2013-2016 рр., були:

- недорогоцінні метали та вироби з них (22,9 %);
- продукти рослинного походження (22,3 %);
- жири та олії тваринного або рослинного походження (10,9 %);
- машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (10 %);
- мінеральні продукти (7,5 %);
- готові харчові продукти (6,7 %).

До категорій українських товарів, що майже не постачаються у країни ЄС з України (питома вага становить менше 1 % у загальному обсязі експорту), можна віднести: шкури необроблені, шкіра вичищена; взуття, головні убори, парасольки; вироби з каменю, гіпсу, цементу; перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння; прилади та апарати оптичні, фотографічні; твори мистецтва та товари, придбані в портах.

Таблиця 4. Структура експорту – імпорту за групами товарів України у 2013-2016 рр., у %¹

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт, за роками				Імпорт, за роками			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	1,7	1,9	2,2	2,1	2,4	2,1	1,5	1,6
II. Продукти рослинного походження	14,2	16,2	20,9	22,3	3,4	3,7	3,1	3,3
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	5,6	7,1	8,7	10,9	0,5	0,6	0,5	0,6
IV. Готові харчові продукти	5,6	5,7	6,5	6,7	4,2	4,8	4,3	4,4
V. Мінеральні продукти	11,5	11,3	8,1	7,5	29,4	29,6	31,2	21,6
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	6,4	5,7	5,6	4,3	11,1	12,5	13,4	14,3
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	1,3	1,1	1,1	1,1	6,0	6,7	7,1	7,3
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
IX. Деревина і вироби з деревини	1,8	2,3	2,9	3,1	0,5	0,5	0,4	0,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	2	1,8	1,6	1,5	2,5	2,4	2,3	2,3
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	1,3	1,5	1,7	1,9	3,2	3,5	3,8	3,9
XII. Взуття, головні убори, парасольки	0,3	0,4	0,4	0,5	1,0	0,8	0,7	0,7
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	0,9	0,9	0,9	0,8	1,5	1,5	1,4	1,5
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	0,2	0,3	0,2	0,1	0,9	0,5	0,2	0,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	28,1	28,3	24,8	22,9	6,5	6,1	5,3	5,9
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	11	10,5	10,3	10	15,6	16	16,7	20,1
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	5,3	2,7	1,8	1,5	7,7	4,9	4,6	7,5
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	0,5	0,4	0,4	0,4	1,4	1,2	1,2	1,5
XX. Різні промислові товари	1,1	1,4	1,4	1,5	1,2	1,7	1,4	1,6
XXI. Твори мистецтва	0	0	0	0	0	0	0	0
Товари, придбані в портах	0	0	0	0	0,4	0,5	0,5	0,4
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено та розраховано авторами за даними Державної служби статистики України (State statistics services of Ukraine).

Здійснивши аналіз імпорту товарів у розрізі основних категорій за період 2013-2016 рр., була виявлена також негативна тенденція зменшення суми експорту на 48,2 %: з 75,8 млрд дол. США у 2013 р. до 39,2 млрд дол. США у 2016 р. Спаду ЗТО України з ЄС сприяла та ж нестабільна політична ситуація в Україні, яка почалася наприкінці 2013 р. та бойові дії, які були на сході України та тривають і до сьогодні.

Основними категоріями товарів, що імпортувалися в Україну з країн ЄС протягом 2013-2016 рр., були:

- мінеральні продукти (21,6 %);
- машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (20,1 %);
- продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (14,3 %);
- засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби (7,5 %);
- полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (7,3 %);
- недорогоцінні метали та вироби з них (5,9 %).

До категорій іноземних товарів, що майже не постачаються в Україну з країн ЄС (питома вага становить менше 1 % у загальному обсязі імпорту), відносяться: твори мистецтва; жири та олії тваринного або рослинного походження; товари, придбані

в портах; шкури необроблені, шкіра вичищена; деревина і вироби з деревини; перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та взуття, головні убори, парасольки.

Отже, дослідивши експорт та імпорт товарів за обсягами і структурою, за країнами, можна стверджувати, що основними партнерами України є Польща, Німеччина та Італія, як країни, в які Україна експортує свої товари, а також країни, що імпортують свої товари в Україну. Отже, можна рекомендувати розпочинати співпрацю, а саме державно-приватне партнерство на міжнародному рівні саме з цими країнами ЄС у сільському господарстві.

Проте для започаткування такої співпраці Україні необхідно вийти з «нестабільного» стану та зарекомендувати себе як країну зі стабільною та сильною економікою. Для створення такого масштабного проекту, як державно-приватне партнерство на міжнародному рівні, Україні необхідно враховувати досвід зарубіжних країн щодо цього партнерства та почати з невеликих проектів з приватними партнерами, щоб набути досвіду у сфері державно-приватного партнерства.

Проаналізувавши державно-приватне партнерство в Україні, можна стверджувати, що на сьогодні існують декілька проектів державно-приватного партнерства в Україні, проте вони на довгостроковій основі і ще поки жодний з проектів не до кінця завершений. Отже, дослідивши експорт та імпорт, було визначено національні «сильні» сторони, а саме те, чим Україна може забезпечити країни ЄС та чим можуть забезпечити нас, визначено країни, які, незважаючи ні на що, продовжують свою співпрацю з Україною як з партнером хоча б на такому рівні.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Бібліографічні посилання

- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State statistics services of Ukraine]. [online] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
- Grycenko, L. L. (2015). Naukovo-metodychnyj pidhid do ocinjuvannja ryzykiv innovacijnyh proektiv derzhavno-pryvatnogo partnerstva [Scientific and methodical approach to risk assessment of innovative projects of state-friendly partnership]. *Marketyngh i menedzhment innovacij*. 1, 96-106 (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukraїny Rozporjadzhen' Pro shvalennja Koncepcii' rozvytku derzhavno-pryvatnogo partnerstva v Ukraїni na 2013-2018 roky [Cabinet of Ministers of Ukraine. On Approval of the Public-Private Partnership Development Concept in Ukraine for 2013-2018]. [online] Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-p>. (in Ukrainian).
- Markova, I. V., Luk'janova, O. M., Volohov, V. A. (2013). Vyznachennja funkcij ta rozpodil ryzykiv derzhavno-pryvatnogo partnerstva na zaliznychnomu transporti [Identification of functions and risk sharing of public-private partnerships in rail transport]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, 42, 164-168 (in Ukrainian).
- Ministerstvo ekonomichnogo rozvytku i torgivli Ukraїny [Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. [online] Available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ed00a2ba-480a-4979-84eb-d610a0827a8c&title=ZagalniiOgliad> (in Ukrainian).
- Pavljuk, K. V., Pavljuk, S. M. (2010). Sutnist' i rol' derzhavno-pryvatnogo partnerstva v social'no-ekonomichnomu rozvytku derzhavy [The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state]. *Naukovi pracі KNTU. Ekonomichni nauky* 17, 10-19 (in Ukrainian).
- Poljakova, O. M. (2014). Svitovyj dosvid finansuvannja rozvytku avtodorozhn'oi' infrastruktury na osnovi derzhavno-pryvatnogo partnerstva [World experience of financing road infrastructure development on the basis of public-private partnership]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, 48, 69-73 (in Ukrainian).
- Predstavnytvo Ukraїny pry Jevropejs'komu Sojuzi ta Jevropejs'komu Spivtovarystvi z atomnoi' energii' [Delegation of the European Union to Ukraine]. [online] Available at: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade>.
- Pyrog, O. V., Tomych, M. I. (2016). Teoretychni aspekty derzhavno-pryvatnogo partnerstva u zovnishn'oekonomichnij dijal'nosti [Theoretical aspects of public-private partnership in foreign economic activity]. *Ekonomika i finansy, Specvypusk*, 93-100 (in Ukrainian).

- Sidunjak, O. V., Sulyma, N. M. (2015). Derzhavno-privatne partnerstvo: suchasnyj stan ta problemy rozvytku v Ukraini [Public-private partnership: the current state and problems of development in Ukraine]. Zbirnyk materialiv vseukrains'koi studentskoi naukovoï konferencii z mizhnarodnoju uchastju «Naukova Ukraina», Dnipropetrovs'k, 459-461 (in Ukrainian).
- Teng , T., Li, Q., Yuan, J., Deng, X. (2015). An Attempt to Apply Vulnerability for Quantifying Risks in Public Private Partnership Projects. Proceedings of the 19th International Symposium on Advancement of Construction Management and Real Estate, 28 Apr 2015, 799-808.
- Teng, T. L., Yuan, J. F., Li, Q. M. (2014). Analysis of the Formation Path of the Residual Value Risk in Public Private Partnership Projects Based on SEM Method. Advanced Materials Research. 1079-1080, 1126-1130.
- Varnavskij, V. G. (2005). Partnerstvo gosudarstva i chastnogo sektora: formy, proekty, riski [Partnership between the state and the private sector: forms, projects, risks]. Nauka, M., 5-40 (in Russian).
- Verhoest, K., Petersen, O. H., Scherrer, W., Soeipto, R. M. (2015). How Do Governments Support the Development of Public Private Partnerships? Measuring and Comparing PPP Governmental Support in 20 European Countries. Transport Reviews: A Transnational Transdisciplinary Journal. 35 (2), 118-139.
- Zvity pro konkurentospromozhnist' regioniv Ukraïny. [Competitive Ukraine]. [online] Available at: <http://www.feg.org.ua/>. (in Ukrainian).